

MUNI
LAW

Národní centrum
kompetence
pro kyberbezpečnost

STÍHÁNÍ KYBERKRIMIALITY

VÁCLAV STUPKA

TÉMATA

- Specifika kyberkriminality a institucionální zajištění
- Postupy při vyšetřování KK
- Procesní nástroje

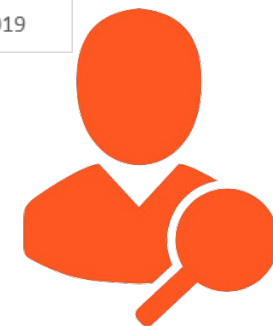
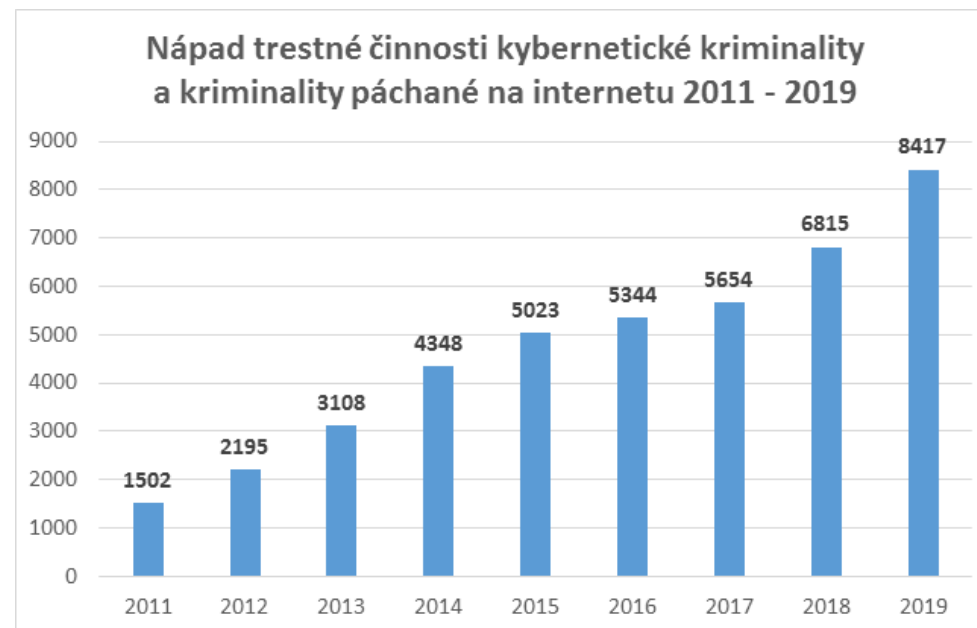

INSTITUCIONÁLNÍ ZAJIŠTĚNÍ

SPECIFIKA KYBERKRIMINALITY

- Technologická kriminalita
- Přeshraniční charakter
- Vliv ISP – definičních autorit
- Sofistikovanos pachatelů
- Vazba na další typy zločinu
- Rostoucí trendy

SPECIFICKÉ POŽADAVKY

- Znalost technologií, specifického práva, mezinárodních souvislostí
- Předpokládá se širší spolupráce s podpůrnými orgány PČR
- Kvalifikovaný personál
- Technické vybavení
- Spolupráce s průmyslem a akademickou sférou
- Specifické požadavky jak na úrovni PČR, tak i SZ a soudů

ZAJIŠTĚNÍ KAPACIT OČTŘ

- V různých státech a regionech různá úroveň
- Na úrovni ČR existují snahy na všech úrovních – s různou mírou úspěšnosti
- Velmi nákladné budování technologických kapacit
- Omezená motivace
- Podpora na mezinárodní úrovni
- Potřeba spolupráce

SPECIFICKÉ ORGÁNY – POLICIE ČR

- Skupina informační kriminality – Policejní presidium
- Odbor kriminalistické techniky a expertíz (OKTE PČR)
- Oddělení počítačové expertizy – Kriminalistický ústav Praha
- Útvar zvláštních činností Policie ČR – UZČ SKPV PČR
- Národní centrála proti terorismu, extremismu a kybernetické kriminalitě (ÚOOZ + ÚOKFK -> NCOZ -> NCTEKK SKPV PČR)
 - Metodická role
 - Vyšetřovací role
- Analogická pracoviště na Krajských ředitelstvích PČR (např. OKK KŘ JMK SKPV PČR)
- EC3 – Europol, Interpol a další.

SPECIFICKÉ ORGÁNY – STÁTNÍ ZASTUPITELSTVÍ

- Nesmělé pokusy
- Významná role NSZ, případně KSZ (především metodická a koordinační)
- Neformální skupina státních zástupců
- Vzdělávání na úrovni Justiční akademie

SNAHY O PODPORU ROZVOJE

- Instruktažně metodická zaměstnání
- Školení NÚKIB
- Semináře NSZ
- Akademická sféra – mnoho aktivit
- Policejní akademie a policejší
- Ústav pro kriminologii a sociální prevenci

POSTUP PŘI VYŠETŘOVÁNÍ

SPECIFICKÉ POSTUPY

PODNĚT

- <https://www.stoponline.cz/cs/>
- Trestní oznámení (<https://www.policie.cz/clanek/oznameni-trestneho-cinu.aspx>)
 - Oznámení o skutečnostech nasvědčujících tomu, že byl spáchán trestný čin, je povinen přijímat státní zástupce a policejní orgán.
- Vlastní poznatky policie
 - §158 Tř: – Policejní orgán je povinen na základě vlastních poznatků, trestních oznámení i podnětů jiných osob a orgánů, na jejichž podkladě lze učinit závěr o podezření ze spáchání trestného činu, učinit všechna potřebná šetření a opatření k odhalení skutečností nasvědčujících tomu, že byl spáchán trestný čin, a směřující ke zjištění jeho pachatele
 - O zahájení úkonů trestního řízení k objasnění a prověření skutečností důvodně nasvědčujících tomu, že byl spáchán trestný čin, sepíše policejní orgán neprodleně záznam

REKOGNOSKAČNÍ FÁZE

- Dochází k prověřování zda došlo k trestnému činu
- Policie potřebné podklady a nezbytná vysvětlení a zajišťuje stopy trestného činu
 - Vyžaduje vysvětlení
 - Vyžaduje odborná vyjádření
 - Obstarává potřebné podklady, zejména spisy a jiné písemné materiály,
 - Provádí ohledání věci a místa činu,
 - Provádí neodkladné a neopakovatelné úkony
 - Požaduje součinnost

VYŠETŘOVÁNÍ ELEKTRONICKÉHO MÍSTA ČINU

- V rámci operativní práce policie jsou zjišťovány informace vedoucí ke kvalifikaci trestného činu a identifikaci pachatele
- V této fázi se zpravidla postupuje utajeným způsobem
- Je žádána součinnost od povinných osob v rámci ustanovení trestního řádu (především ISP)

VYŠETŘOVÁNÍ FYZICKÉHO MÍSTA ČINU

- Zpravidla navazuje na získání dostatečného rozsahu elektronického důkazního materiálu o TČ a jeho pachateli
- Probíhá domovní prohlídka a prohlídka jiných prostor v rámci které jsou vydány nebo odňaty věci důležité pro trestní řízení

ZPRACOVÁNÍ DŮKAZNÍHO MATERIÁLU

- Zajištěné elektronické nebo fyzické důkazy jsou zpracovány specializovaným způsobem a jsou vypracovány důkazní zprávy
- Často jsou využívány služby soudních znalců
- Cílem je dosažení kvality zákonného důkazu použitelného v trestním řízení

DOKAZOVÁNÍ

- Probíhá při hlavním líčení
- Praxe provádění důkazů je velmi roztržitá

PROCESNÍ NÁSTROJE

OBEČNÁ SOUČINNOST

- §8/1 – **Státní orgány, právnické a fyzické osoby** jsou povinny bez zbytečného odkladu, a nestanoví-li zvláštní předpis jinak, i bez úplaty **vyhovovat dožádáním orgánů činných v trestním řízení** při plnění jejich úkolů.
- §8/5 – Nestanoví-li zvláštní zákon podmínky, za nichž lze pro účely trestního řízení sdělovat **informace, které jsou podle takového zákona utajovány**, nebo na něž se vztahuje povinnost mlčenlivosti, lze tyto informace pro trestní řízení vyžadovat **po předchozím souhlasu soudce**.

FREEZING

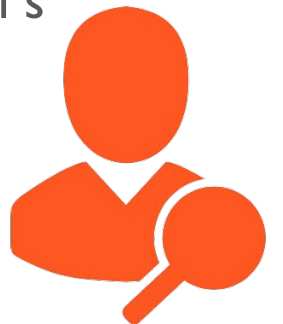
- § 7b

- (1) Je-li zapotřebí zabránit ztrátě, zničení nebo pozměnění dat důležitých pro trestní řízení, která jsou uložena v počítačovém systému nebo na nosiči informací, lze nařídit osobě, která uvedená data drží nebo je má pod svojí kontrolou, aby taková data uchovala v nezměněné podobě po dobu stanovenou v příkazu a učinila potřebná opatření, aby nedošlo ke zpřístupnění informace o tom, že bylo nařízeno uchování dat.
- (2) Je-li to zapotřebí k zabránění pokračování v trestné činnosti nebo jejímu opakování, lze nařídit osobě, která drží nebo má pod svojí kontrolou data, která jsou uložena v počítačovém systému nebo na nosiči informací, aby znemožnila přístup jiných osob k takovým datům.
- (3) Příkaz podle odstavce 1 nebo 2 je oprávněn vydat předseda senátu a v přípravném řízení státní zástupce nebo policejní orgán. Policejní orgán potřebuje k vydání takového příkazu předchozí souhlas státního zástupce; bez předchozího souhlasu může být příkaz policejním orgánem vydán jen tehdy, jestliže nelze předchozího souhlasu dosáhnout a věc nesnese odkladu.
- (4) V příkazu podle odstavce 1 nebo 2 musí být označena data, na která se příkaz vztahuje, důvod, pro který mají být data uchována nebo k nim má být znemožněn přístup, a doba, po kterou mají být tato data uchována nebo k nim má být znemožněn přístup, která nesmí být delší než 90 dnů. Příkaz musí obsahovat poučení o následcích neuposlechnutí příkazu.
- (5) Orgán, který vydal příkaz podle odstavce 1 nebo 2, jej neprodleně doručí osobě, vůči které směřuje.

ODPOSLECH A ZÁZNAM TELEKOMUNIKAČNÍHO PROVOZU

- §88
 - Je-li vedeno trestní řízení pro **zločin, na který zákon stanoví trest odnětí svobody s horní hranicí trestní sazby nejméně osm let**, pro trestný čin [...] nebo pro jiný úmyslný trestný čin, k jehož stíhání **zavazuje vyhlášená mezinárodní smlouva**, může být vydán příkaz k odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu, pokud lze důvodně předpokládat, že jím budou získány významné skutečnosti pro trestní řízení a **nelze-li sledovaného účelu dosáhnout jinak nebo bylo-li by jinak jeho dosažení podstatně ztíženo**.
- Realizuje skupina pracovníků Útvaru zvláštních činností, kteří kromě toho v součinnosti s telekomunikačními operátory dohledávají identitu a dokumentují činnost subjektů vyvíjejících nežádoucí činnost na internetu a pomocí telekomunikačních zařízení.

PROVOZNÍ A LOKALIZAČNÍ ÚDAJE

- § 88a odst. I
 - Je-li třeba pro účely trestního řízení vedeného pro **úmyslný trestný čin, na který zákon stanoví trest odnětí svobody s horní hranicí trestní sazby nejméně tři roky**, pro trestný čin [...] nebo pro úmyslný trestný čin, k jehož stíhání zavazuje **vyhlášená mezinárodní smlouva**, kterou je Česká republika vázána, **zjistit údaje o telekomunikačním provozu**, které jsou předmětem telekomunikačního tajemství anebo na něž se vztahuje ochrana osobních a zprostředkovacích dat a **nelze-li sledovaného účelu dosáhnout jinak** nebo bylo-li by jinak jeho dosažení podstatně ztíženo, nařídí v řízení před soudem jejich vydání soudu předseda senátu a v přípravném řízení nařídí jejich vydání státnímu zástupci nebo policejnímu orgánu soudce na návrh státního zástupce. Příkaz k zjištění údajů o telekomunikačním provozu musí být vydán písemně a odůvodněn, včetně konkrétního odkazu na vyhlášenou mezinárodní smlouvu v případě, že se vede trestní řízení pro trestný čin, k jehož stíhání tato mezinárodní smlouva zavazuje.

ZOEK

- § 136 odst. 20 písm. b)
 - Obsahuje-li zvláštní právní předpis ustanovení o telekomunikačním provozu, rozumí se tím přenášená zpráva podle tohoto zákona,
 - [...] údajích o telekomunikačním provozu, rozumí se tím **provozní a lokalizační údaje související s přenášenou zprávou podle tohoto zákona..**
- § 88 zák. č. 127/2005 Sb., Zabezpečení ochrany osobních, provozních a lokalizačních údajů a důvěrnosti komunikací
 - Podnikatel poskytující veřejně dostupnou službu elektronických komunikací (operátor) je **povinen zajistit technicky a organizačně bezpečnost poskytované služby s ohledem na ochranu osobních údajů fyzických osob v souladu se zvláštním právním předpisem, ochranu provozních a lokalizačních údajů** a důvěrnost komunikací fyzických a právnických osob při poskytování této služby; pokud je to nutné, ochranu zajistit po písemné dohodě i v součinnosti s podnikatelem zajišťujícím veřejnou komunikační síť
- § 89 zák. č. 127/2005 Sb.
 - Podnikatelé zajišťující veřejné komunikační sítě nebo poskytující veřejně dostupné služby elektronických komunikací jsou povinni **zajistit technicky a organizačně důvěrnost zpráv a s nimi spojených provozních a lokalizačních údajů,** které se přenášejí prostřednictvím jejich veřejné komunikační sítě a veřejně dostupných služeb elektronických komunikací (důvěrnost komunikací)

ZOEK A DATA RETENTION

- § 97
- (1) Právnická nebo fyzická osoba zajišťující veřejnou komunikační síť nebo poskytující veřejně dostupnou službu elektronických komunikací je **povinna uchovávat po dobu 6 měsíců provozní a lokalizační údaje**, které jsou vytvářeny nebo zpracovávány při zajišťování jejich veřejných komunikačních sítí a při poskytování jejich veřejně dostupných služeb elektronických komunikací. Provozní a lokalizační údaje týkající se neúspěšných pokusů o volání je právnická nebo fyzická osoba zajišťující veřejnou komunikační síť nebo poskytující veřejně dostupnou službu elektronických komunikací povinna uchovávat pouze tehdy, jsou-li tyto údaje vytvářeny nebo zpracovávány a zároveň uchovávány nebo zaznamenávány. Současně je tato právnická nebo fyzická osoba **povinna zajistit, aby při plnění povinnosti podle věty první a druhé nebyl uchováván obsah zpráv a takto uchovávaný dále předáván**. Právnická nebo fyzická osoba, která provozní a lokalizační údaje uchovává, je **na požádání povinna je bezodkladně poskytnout orgánům činným v trestním řízení pro účely a při splnění podmínek stanovených zvláštním právním předpisem [...]** Po uplynutí doby podle věty první je **právnická nebo fyzická osoba, která provozní a lokalizační údaje uchovává, povinna je zlikvidovat**, pokud nebyly poskytnuty orgánům oprávněným k jejich využívání podle zvláštního právního předpisu, nebyl vydán příkaz k jejich uchování podle zvláštního právního předpisu nebo pokud tento zákon nestanoví jinak (§ 90).
- (4) Provozními a lokalizačními údaji podle odstavce jsou zejména **údaje vedoucí k dohledání a identifikaci zdroje a adresáta komunikace a dále údaje vedoucí ke zjištění data, času, způsobu a doby trvání komunikace**. Rozsah provozních a lokalizačních údajů, formu a způsob jejich předávání orgánům oprávněným k využívání podle zvláštního právního předpisu a způsob jejich likvidace stanoví prováděcí právní předpis.

SLEDOVÁNÍ OSOB A VĚCÍ

- Patří mezi **operativně pátrací prostředky** (§ 158b trestního řádu). Policejní organ je oprávněn je používat v řízení o **každém úmyslném trestném činu**.
- Sledováním osob a věcí (dále jen "sledování") se rozumí získávání poznatků o osobách a věcech prováděné **utajovaným způsobem technickými** nebo jinými prostředky.
- Sledování, při kterém mají být pořizovány zvukové, obrazové nebo jiné záznamy, lze uskutečnit pouze na základě **písemného povolení státního zástupce**.
- Pokud má být sledováním zasahováno do nedotknutelnosti obydlí, do listovního tajemství nebo zjišťován obsah jiných písemností a záznamů uchovávaných v soukromí za použití technických prostředků, lze je uskutečnit jen na základě **předchozího povolení soudce**.
- Má-li být záznam pořizený při sledování použit jako důkaz, je třeba k němu připojit protokol s náležitostmi uvedenými v § 55 a 55a - protokol

SLEDOVÁNÍ OSOB A VĚCÍ

- Provozovatelé telekomunikační činnosti, které se na provozování telekomunikační činnosti podílejí, jsou povinni **bezúplatně poskytovat policejnímu orgánu provádějícímu sledování podle jeho pokynů nezbytnou součinnost**. Přitom se nelze dovolávat povinnosti mlčenlivosti stanovené zvláštními zákony.
- Sledování, při němž dochází k **intenzivním zásahům do Listinou chráněných svobod**, možno provádět **pouze na základě povolení soudce** (§ 158d odst. 3 tr.ř.) - nutno aplikovat rovněž na sledování elektronických telekomunikačních zařízení, kterým není pořizován odposlech a záznam telekomunikačního provozu

DOMOVNÍ PROHLÍDKA

- • §82

- Domovní prohlídku lze vykonat, je-li **důvodné podezření**, že v bytě nebo v jiné prostoře sloužící k bydlení nebo v prostorách k nim náležejících (obydlí) **je věc nebo osoba důležitá pro trestní řízení**.
- Nařídit domovní prohlídku je oprávněn **předseda senátu a v přípravném řízení na návrh státního zástupce soudce**. (§ 83)
- Prohlídka jiných prostor obdobně.

- • §85

- (1) Orgán vykonávající domovní prohlídku nebo prohlídku jiných prostor je povinen **umožnit osobě**, u níž se takový úkon koná, nebo některému dospělému členu její domácnosti nebo v případě prohlídky jiných prostor též jejímu zaměstnanci **účast při prohlídce**. O právu účasti při prohlídce je povinen tyto osoby poučit.
- (2) K výkonu domovní a osobní prohlídky je třeba **přibrat osobu, která není na věci zúčastněna**. Orgán vykonávající prohlídku prokáže své oprávnění.

VYDÁNÍ A ODNĚTÍ VĚCI

- §78
 - **Kdo má u sebe věc** důležitou pro trestní řízení, **je povinen ji na vyzvání předložit** soudu, státnímu zástupci nebo policejnímu orgánu;
- §79
 - **Nebude-li věc** důležitá pro trestní řízení **na vyzvání vydána** tím, kdo ji má u sebe, **může mu být** na příkaz předsedy senátu a v přípravném řízení na příkaz státního zástupce nebo policejního orgánu **odňata**. Policejní orgán potřebuje k vydání takového příkazu předchozí souhlas státního zástupce.
- Týká se jen “věcí” – data ne, nosiče ano

**DÍKY ZA
POZORNOST**

STUPKA@NC3.CZ